

ŽIVOTNI PUT FRANJEVCA FORTUNATA PINTARIĆA

Ljudski život započinje rađanjem, a smrću se vrednuje. Početak i svršetak svakog čovjeka u civiliziranom se svijetu pomno bilježi u određene knjige iz mnogih koristoljubivih razloga. Zapisuju ga vjerske zajednice, školske ustanove, vojska, tvornice, političke stranke, različita udruženja, zdravstvene ustanove, športska i umjetnička društva, prijatelji životinja i čuvari prirode. I premda su svi ljudi bez razlike ljudske osobe, sami svoji i neponovljivi, u svome vremenu za sklad svijeta potrebni i važni, životno iskustvo i stvarnost pokazuju i svjedoče, da se iz mnoštva ljudskih osoba samo neki pojedinci izdignu, pa se o njima posebno govori i piše. Upravo, nakon pada zavjese na bini njihove životne glume, pojavi se bljesak divljenja, zanimanja i odobravanja.

Odvijanje njihova životnog stvaralaštva vidjeli su i njihovi suvremnici i koristili su se njime, ali ga nisu vrednovali, jer ga ili nisu znali ili nisu mogli vrednovati. Ponajčešće i stoga, jer nisu ni poznavali djelo takvih staknutih pojedinaca svoga vremena.

Prostor i vrijeme naše su ljudske odrednice bez kojih nijedan, od nas ne može životno djelovati i stvarati na bilo kojemu području ljudske djelatnosti. No, kad čovjek umre, ove su odrednice za čovjeka puko ništa, i stoga se, događa često, kako se na značajne pojedince, na njihova djela kao i na njihov životni doprinos kulturnoj baštini naroda, kome su djelatno i životno pripadali, godinama pa i stoljećima zaboravlja. Stoga nije nimalo čudno, a još manje neobično, da se i ovaj znanstveni razgovor o Franjevcu Fortunatu Pintariću, glazbeniku, skladatelju, profesoru i piscu, orguljašu i pjesniku, vodi 125 godina poslije njegove smrti i želi u Koprivnici postaviti ploča spomenobilježja.

Bolje sada nego nikada!

* * *

Insulanus - s Otoka, Međimurje zvanog¹

U matičnoj knjizi članova Provincije svetog Ladislava, kralja, sa sjedištem u Zagrebu (1661.-1900.) prigodom ulaženja u Franjevački red kao brat novak u Ivaniću 1815. godine uz prezime Fortunata Pintarića napisana je i oznaka - **insulanus** - da se istakne, kako Pintarić potječe iz Međimurja, koje se u 18. i 19. stoljeću nazivalo - insula - otok, budući da područje omeđeno rijekom Murom sa sjevera i rijekom Dravom s juga spajanjem kod sela Dubrave izgleda kao otok - insula.² Prigodice samo ovdje spominjem, kako se i područje nekadašnjih posjeda zagrebačkog biskupa u Ivaniću naziva također - insula Ivanić, budući da je i ondje posjedovno biskupijsko područje obilježeno rijekom Lonjom i Česnom, a ove se prije ušća u rijeku Savu spajaju.³

Oznaka - **insulanus** - za stanovnike s područja rijeke Mure i Drave - naši - **Medimurce**, a u vezi s Fortunatom Pintarićem za mene bar ima određeno značenje, koje ovdje želim posebno istaknuti.

U svojoj knjizi o slikarstvu sjećam se kako je francuski pisac Andre Lotke napisao ovu misao: "Univerzalno se treba doseći samo povratkom humanog k akcidentalnom", jer se upravo tako otkriva sva tajna ljudskoga uslova. Ukoliko taj ljudski uslov slikovito shvatimo kao **okrenuti kut** koji stoji na svome vrhu, dok mu je osnovica (baza) zamislivo samo smještena u neograničeno od tog kutnog vrha. Taj vrh okrenutog kuta je tangenta (dodirna točka) univerzalnoga, po kojoj je svaki čovjek usađen u odedenu točku zemaljske kugle. Dosljedno, svaki čovjek kao težnja za Neograničenim rođenjem, određuje mjesto tog dodira, a usto i sve uzajamnosti (solidarnosti) koje iz toga dodira izvire. Ljudska narav, poznato je, sastavljena je od čitavog snopa određenosti, koje se rađanjem kao posvojnima-ja svakome čovjeku daju kao mogućnost nasljeđenih vlastitih sposobnosti i koje pojedincu omogućuju da ovako badava primljeno borbom pretvori u darovni- ja; to jest, da od nešto postane netko, od posvojnog darovni ja, osobno biće, izvor i porijeklo jedne egzistencije, koju prestaje podnositi.

Čovjekov dodir zemlje označuje u času rođenja prostor i vrijeme njegova humanog djelovanja. Služi mu kao odskočna točka od akcidentalnog prema univerzalnog. Naslijeđena svojstva, prostorna sredina, određeno ozračje, vlastitosti i nagonске težnje odskočnica su za ono najvažnije u životnom djelovanju čovjeka: da budeš, postani! Pretvaraj primljeno u darovno, jer humano, ljudsko djelovanje, dostojno svjestite osobnosti jest ono djelovanje koje izlazi iz čovjekove unutrašnjosti, gdje se istina spoznaje i dobro ljubi kao smiješak dobrote i besplatnost dara, gdje nema prisvajanja i želja posjedovanja.

Svojim rođenjem i Pintarić je svoj dolazak na ovu našu majku zemlju obilježio **3. ožujka 1798.** godine u tada još neznatnom naselju, **Čakovec**, maloga Međimurja. Bilo je to pred konac 18. stoljeća, kad su se u Europi vodili Napoleonski ratovi, a carska Austrija krvarila i strepila osjećajući teške i porazne posljedice Francuske revolucije, a uz to i veliko siromaštvo i moralne bijede. Umiralo je razdoblje lažnog sjaja baroka i rokoka, lažnih veličina i pretvaranja, naslova i praznih riječi.

Roditelji Pintarićevi zvali su se: **Josip, otac**, po zanimanju **tokar**, i **majka**, djevojački **Karbess**, a krsno joj nije zapisano. Svome su sinu dali očevo ime **Josip**.⁵

Josip Pintarić se, dakle, rodio i krstio u Čakovcu. Dijete je obrtničke obitelji. Za braću i sestre se ne zna, ukoliko ih je imao. Njegovo rodno mjesto, Čakovec, osnovano je polovicom 17. stoljeća. Utemeljio ga je knez Nikola Zrinski, hrvatski ban i veleposjednik Međimurja. A grad Čakovec i Međimurje Zrinski posjeduju od 1546. godine. Utemeljenje čakovečkog naselja na današnjem mjestu po pisanju pavlina Josipa Bedekovića, knez Nikola je učinio zato da osigura održavanje svojih sajmovova, a rastjera nedjeljne sajmove koji su se privilegirano svake nedjelje održavali kod Svete Jelene u Šenkovcu na korist Pavlina. Franjevcima je osnovao samostan i uspio ih dovesti **1659.** godine. Ispred njihova samostana uredio je sajmište, gdje su se održavali sajmovi, a onda je uslijedilo doseljavanje trgovaca, obrtnika i ostalih stanovnika.⁶ Zrinski je već 1659. Franjevcima u Čakovcu želio dati i župu, koja se prije nalazila sjevernije od Čakovca u Mihovljanu, ali Franjevci tada nisu imali dovoljno braće svećenika. Nisu bili provincija nego tek osnovana kustodija. Upravu župe Franjevci su preuzeli tek 1789., to jest 130 godina kasnije, kad je car Josip II. osnovanu župu u Čakovcu predao Franjevcima na upravu, a staru u Mihovljanu je dokinuo. I tako se Josip Pintarić rodio i kršten je u župi Svetoga Nikole, biskupa, u Čakovcu, što je za Pintarića u njegovu kasnijem toku života značajno.

Djetinjstvo Josip Pintarić provodi u svome rodnom Čakovcu. Igrao se u naselju, kroz koje je protjecao potok, tada još oveća rječica Trnava, koja se u sačuvanoj povelji iz 1254. godine

naziva latinski **Tornua**.⁷ Budući da je ugarski plemić iz obitelji **Csaky** uz rječicu Trnavu (Tornua) imao posjede najvjerojatnije je da se i područje današnjeg Čakovca zvalo **Čakova Trnava ili Csak Tornua**, a ne pomađareno u 19. st. Čakov toranj.

U vrijeme preuzimanja župe 1798. Čakovec je imao osnovnu školu, jer to potvrđuje velikodušna pomoć posljednjeg župnika u Mihovljanu Luke Fényesia, koji Carskom vijeću u svojoj pisanoj molbi nudi i predlaže, da bi se u franjevačkom samostanu, gdje bi bio njegov župni stan, jedan dio njegove zgrade mogao dati za smještaj Narodne škole (Normalke), a učitelj bi mogao ondje imati i svoj stan. Tako bi Čakovčanci morali manje plaćati. Prema tomu Josip Pintarić je Narodnu školu pohađao u Čakovcu. Vjerojatno samo dva razreda (1807.-1809.).

Nakon dovršene Normalke u Čakovcu, Pintarić je kao gornazijalac u Zagrebu 1809./10. u prvoj godini. Materijalno stanje čakovečkog meštra, tokara, Josipova oca nije moglo opravdati Josipov studij gimnazije u Zagrebu, ako ne pretpostavimo, da je dječak Pintarić kao pučkoškolac zalazio u franjevački samostan i poželio postati franjevcem poput dvojice svojih Čakovčanaca - Alojzija Posavca i Gaspara Ganstera - koji su kao klerici studirali u Zagrebu i obojica 1895. bili zaređeni za svećenike. Uz to je gvardijan i župnik u Čakovcu bio o. Ilirion Levašić (1806.-1814.), inače prvi upravitelj čakovečke župe, dok je u Zagrebu 1809.-1810. kao gvardijan bio o. Fortunat Pintarić, rodom iz Varaždina, dobar orguljaš, a možda i rođak Josipov.

Prema Izvještaju Varaždinske gimnazije Josip Pintarić je tri viša gimnazijska razreda od 1810.-1815. završio s odličnim uspjehom u Varaždinu.⁹ To znači da je kao franjevački sjemeništarač boravio u franjevačkom varaždinskom samostanu, a mogao je i učiti glazbu, jer je od 1805.-1813. u varaždinskom samostanu kao namješteni učitelj orguljanja i pjevanja djelovao o. Bonaventura Burle, rođeni Čeh.¹⁰ Ako je Josip Pintarić kao gimnazijalac u Varaždinu svirao violinu i gitaru, kako to piše Krešimir Filić¹¹, nije mu kao učitelj bio potreban Leopold Ebner, kad je u samostanu imao franjevca o. Bonaventuru Burlea, Čeha, odličnog glazbenika. To tim više, što Josip Pintarić nakon završene gimnazije ne ulazi u Franjevački red, jer ga tobože privlači crkvena muzika, kako to misli profesor Filić pišući: "Najviše ga je privlačila crkvena muzika, a upravo ta okolnost ga je potakla da pođe u redovnike"¹². Pintarić je i gimnaziju završio radi želje da postane franjevcem, svećenikom, jer samo ljubav prema crkvenoj glazbi ne bi bila opravdani razlog, da ga Uprava ladislavske provincije primi u svoje redove, jer je braće svećenika orguljaša i učitelja orguljanja u 18. i 19. stoljeću imala u preobilju. Dovršenjem gimnazije 1815. Pintarić je obukao franjevačko odijelo 17. rujna u Ivaniću gdje je ladislavska provincija imala svoju, odgojnu kuću novačenja - novicijat. Propisom Reda stupanjem u novicijat novak je mijenjao svoje krsno ime i tako je Josip Pintarić postao brat Fortunat Pintarić. A zašto baš Fortunat? U krapinskom samostanu 15. kolovoza 1815. umro je o. Fortunat Pintarić, Varaždinac, vjerojatno rođak Josipa Pintarića, pa su novaku Pintariću u Čakovcu dali ime Fortunat, mlađi. I tako su njih dvojica kao franjevci nosili isto prezime i isto redovničko ime, a obojica su bili i odlični orguljaši i susjedi, jer ih je dijelila samo rijeka Drava.

Potpunu godinu dana novak Pintarić proveo je u Ivaniću gdje je 17. rujna 1816. položio jednostavne zavjete.¹³ Ne poznavajući arhivsku građu Ladislavske provincije, profesor Filić piše: U Ivaniću je Pinatrića poučavao u orguljanju tamošnji obični orguljaš koji mu dakako nije mogao dati neki solidniji muzički temelj"¹⁴ Filić se međutim prevario u svojoj navedenoj tvrdnji. Fortunat je u novicijatu imao odličnog učitelja i orguljanja i pjevanja u ocu Maksimu Kovačiću, rođenom u Varaždinu.

Poslije novicijata od 1816.-1818. brat Fortunat studira filozofiju u Zagrebu. Od 1819.-1821.

studira teologiju također u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1821. godine i 31. svibnja iste godine u zagrebačkoj samostanskoj crkvi slavi svoju Mladu misu.

Za Fortunata je značajno da mu Uprava provincije još kao studentu filozofije i teologije od 1817.-1829. povjerava službu orguljaša i kantora u samostanskoj crkvi Sv. Franje, da istu službu nastavlja: kao mladi svećenik od 1821.-1822. također u Zagrebu. Od 1823-1825 Fortunat postaje ne samo orguljašem nego i učiteljem orguljanja i pjevanja braći studenata filozofije i teologije, što dovoljno svjedoči za muzičko znanje.¹⁶ Razmjerno još mlad, tek 5 godina svećenik, izabran je za gvardijana najčasnijeg samostana Ladislavske provincije u Zagrebu i tu povjerenu službu vrši od 1826.-1828. Nakon te dužnosti od 1828. do 1830. postaje magistrom (učiteljem klerika u Zagrebu, a uz to i dalje ostaje orguljaš i kantor te učitelj orguljanja i pjevanja mladih).¹⁷

Svoj životni put o. Fortunat Pintarić nastavlja od 1830.-1832. kao zamjenik gvardijana (vikar) u Varaždinu. Mlade studente poučava u orguljanju i pjevanju i vrši službu orguljaša.¹⁸ Godine 1832. ponovo se vraća u Zagreb kao učitelj orguljanja i pjevanja mladih i kao orguljaš i pjevač. Na toj dužnosti ostaje do 1834. godine.¹⁹ Te godine mu je Uprava provincije namijenila službu budućeg profesora na Varaždinskoj gimnaziji, jer je za postojanje te gimnazije Provincija bila spremna dati svoja tri franjevca, svećenika. Fortunat se za ispit profesora pomno pripremio i 1835. položio. U jesen napušta Zagreb i odlazi u Varaždin. U varaždinskom će samostanu biti orguljaš i pjevač, a na gimnaziji profesor i propovijednik učenicima viših razreda nedjeljom i blagdanom.²⁰

Svoje najzrelije godine života o. Fortunat Pintarić provodi u gradu Varaždinu. Sedamnaest godina, od 1835. do 1852. djeluje kao gimnazijski profesor. U svim razredima gimnazije je vjeroučitelj, a po potrebi predaje i ostale predmete. Svakog dana, osim četvrtka, svira orgulje na đačkoj misi, a nedjeljom i blagdanom poslije mise u dvorani drži oproste učenicima viših razreda na latinskom jeziku. Kad je franjevac o. Henrik Hergović, rodom iz Špašić Bukovice, osnovao 1838. u Varaždinu "Narodnu čitaonicu", i počeo gramatiku predavati đacima na narodnom jeziku te su varaždinski gimnazijalci oduševljeno za svoj materinji jezik 1847. zatražili da im se propovijeda na hrvatskom jeziku, a u crkvi pjeva hrvatski, i u tome uspjeli. Fortunat Pintarić je kao istaknuti pristaša ilirskog pokreta jedno i drugo oduševljeno prihvatio. I odlučio školskoj mladeži prirediti prikladnu pjesmaricu i priručni molitvenik. Napisao je "Knjigu bogoljubnosti karstjanske". Knjiga ima 45 popijevki, od kojih su 32 pjesme izvorno Pintarićeve skladbe, a za 13 ostalih je Pintarić napisao pratnju za orgulje. Prikladne molitve preveo je iz latinskog na hrvatski. Priručnik je tiskao u Beču, u tiskari jermenskog samostana 1849. godine, a posvetio ju je na slijedeći način: "Mladeži školskoj po ocu Fortunatu Pintariću, reda s. Franje misniku, u Varaždinskoj krajevskoj većoj gimnaziji blagorječja učitelju".

"Ilir iz Ugarske", kako se Pintarić imao potpisivati, sastavio je i tiskao prvu priručnu molitvenu knjižicu, iz koje su njegovi gimnazijalci mogli hrvatski moliti i hrvatski pjevati. Činjenica ta u onim burnim vremenima buđenja hrvatske svijesti nije baznačajna, premda se i tu našao neki nepotpisani mudrac, koji je Pintarićevo djelo pokušao umanjiti kritikom, da je u knjižici premalo pjesama, da su stihovi Pintarićevih pjesama natezani prema glazbi, a ne glazba prema stihovima. Gospodin Filić u svome prikazu Spomenica gimnazije u Varaždinu, pošteno tvrdi: "Za vrijeme od 17 godina ispunili su profesori Franjevci vrlo dobro svoju prosvjetnu dužnost, a upravo odlično svoju **nacionalnu zadaću**" podupirući svim silama ilirski pokret i potičući na rodoljublje povjerenu si mladež. Njima pripada nemala zasluga da je Varaždin pošao oduševljeno stopama preporoditelja i osigurao si časno ime u tom razdoblju hrvatske povijesti.²¹

Najznačajnije crte Pintarićeve boravka kao nastavnika i djelatnika u Varaždinu, a

posebno skladatelja, pjevača i orguljaša ovjekovječio je njegov ondašnji učenik, Varaždinac, svećenik: "Čazmanski kanonik Stjepan Valdec u svojoj knjizi "Uspomene iz najmlađeg mog djačkog života u Varaždinu.²² On piše: "Svršismo IV. razred god 1844. i stupismo u razred V. zvani I. humanitatus slassis, illi Retkovicica." Profesor nam je pater Fortunat Pintarić, franjevac, izvrstan latinac, kao što i svi profesori franjevci, jer kod njih kao i uopće kod svih samostanaca latinski jezik je bio službeni i u međusobnom saobraćaju i u upravi, izuzevši duhovne poslove sa hrvatskim pukom.

A kako imadosmo i zimi i ljeti svaki dan osim četvrtka sv. misu, to je otac Fortunat pod sv. misom svirao. Ta bio je izvrstan organista i pjevač, pak i kompozitor, te nas je kad i kad, naročito k velikim blagdanima novim svojim muzikalnim proizvodom razveselio, koji su pod njegovim ravnanjem izvadjali čisti, zvonki, milozvučni mladenački glasovi. Uz to bio pater Fortunat našim propovjednikom, te bi nam tim gornjim razredima svake nedjelje poslije mise držao u latinskom jeziku u školi egzortu, a velikog tjedna cijeloj gimnaziji u crkvi hrvatske propovjedi. U školi predavao 1. vjeronauk, 2. tumačio klasike i običaje rimske, 3. povjest mađarsku, 4. prirodipis, 5. zamljopis, 6. algebru i aritmetiku, a Crizolog Nagy mađarski jezik.

Tumačenje svih predmeta išlo profesoru Fortunatu uvijek sasvim glatko. Začudno mi je i danas, kako je mogao dospjevati na tako ogroman školski posao, gdje je, kako se sjećam, jošte privatno podučavao u pjevanju i glasoviru. A pošto mu tumačenje bijaše razgovjetno i praktično, razjašnjeno mnogim zanimivim primjeri, jer protumačiv pravilo, običavo bi reći: "res erit in exemplo alsior" - stvar će biti u primjeru jasnija - mi smo upravo gutali njegove riječi. Ovako vrsnog i zanimivog profesora imao samo jednog u teologiji u jedanaestoj školi u osobi Dra Stjepana Ilijaševića, potlašnjeg kanonika Čazmanskog u Varaždinu.²³

Spomenuti Stjepan Valdec je ovo svoje sjećanje o Fortunatu Pintariću dopunio člankom u "Svetoj Ceciliji", godište XII., svezak 3. iz godine 1918. Ističe, da se Pintarić bavio matematikom, botanikom i pjesništvom. Pjevao je prigodne pjesme latinske i hrvatske. Osobito je volio botaniku i Valdecu pokazao hrvatski pisanu botaniku, u kojoj je biljke nacrtao perom vjerno i lijepo. Spremao je i svoje hrvatske propovijedi za tisak. Valdecu kao kleriku ih je u rukopisu i pokazao. Da li je to negdje sačuvano, ne zna se.²⁴ Kakav je latinac bio i koliko su vrijedne njegove latinske pjesme, vidljivo je iz Pintarićeve sačuvane "Elegije", koju je Fortunat ispjevao Patru Nepomuku Turbanu, isluženom provincijalu za njegov imendan 16. svibnja 1846. godine, koju imam kod sebe. Uz to sam u koprivničkom samostanu našao i dvije bilježnice - latinsku i hrvatsku, u kojima je Pintarić sastavio predavanja iz Blagorječja (Retkovicica). Sačuvana je i jedna bilježnica - neke vrste riječnik: latinsko-hrvatski i ilirsko-njemački. I premda se svojevremeno s visoka pisalo, kako je Pintarićeve ostavština glazbenih skladbi propala radi nemara braće franjevacca, gospodin Filić je zabilježio:

A - Mise izvorno Pintarićeve	4 misa
B - Crkvene popijevke	2 zbirke
C - Figuralne crkvene popijevke	23
D - Skladbe za orgulje	12
E - Upute u pjevanju	2 originala
F - Svjetovne popijevke	7
G - Svjetovne instrumentalne glazbotvorine	14. ²⁵

Profesor Ladislav Šaban uređujući muzički arhiv u koprivničkom samostanu među 110 rara (rijetkosti) našao je i 18 Pintarićevih²⁶. U Ceciliji 1981., broj 1, o. Sebastijan Golenić objavio je članak pod naslovom "Nešto o Fortunatu Pintariću iz franjevačke knjižnice". Pisac navodi, da je našao Pintarićev antograg - partituru Fortunata Pintarića, jer na naslovnoj stranici piše: "Missa a canto, alto, tenore, basso et organo concertante, composito per patrem Fortunatum

Pintarić 1853" - s dodatkom dviju pjesama: "O moj Jesuš ljubav moja" i "Tantum ergo." Kompletna misa je u H-duru. Ad introitum: Kyrie zmožni bože, jakosti od vezda; Gloria: Dika Bogu na visini; Credo: Ja vjerujem u boga Očca prezmogućnoga; Sanctus: Svet, svet, svet jesi Bog u nebu; Benedictus: Blagoslovljen ki je došiel; Agnus Dei: Agnez božji i krotki. Nakon pjesme: "O moj jezuš..." stoji opaska: Hoz etian optimo cum effectu sine anxilio organi, ut vocat quartet cantari potest.²⁷

Sebastijan Golenić se čudi, kako je taj glazbeni prilog uz "knjigu blagoljubnost karstjanska" Fortunata Pintarića dospjela u Samobor. Odgovor postoji. Godine 1853. u samoborskom samostanu je službovao kao gvardijan o. Fortunat Horvat, rođeni Varaždinac, član Hrvatsko, Kranjske provincije Sv. križa i slavio 50. godišnjicu rođenja. Bio je takav vrstan orguljaš i prijatelj o Fortunata Pintarića, pa mu Pintarić uz njegov jubilej šalje dar, spomenutu partituru Mise u H-duru i svoju knjigu Bogoljubnost karstjanska. Po rođenju su blizu (1798. i 1803.), a i imenom su jednaki, obojica su profesori "humaniorum". Horvat umire 1862., a Pintarić 1867.

Ovdje treba dodati, da je spomenuta Pintarićeva Misa u H-duru namijenjana i o. Inocentu Kovaču, franjevcu svećeniku, za njegov svećenički zlatni jubilej 1853. Gospodin Filić je navodi pod brojem 19. na slijedeći način: "Kyrie zmožni Bože" u H-duru (Graduale, offertorium et Tantum ergo pridodanis. Misa je "a quatuor vocibus - Soprano, Alto, Tenore et Basso, ac Organo Concertante. Composita per Patrem Fortunatum Pintarić Pro Secundiciis A.V.P. Inocenti Kovač, Consultoris emeriti, et sni dignissimi Magistri 1853. Originalni manuscript u arhivu Glazbenog zavoda u Zagrebu pod brojem 6.108.28 Inocent Kovač je bio Pintarićev magister u Zagrebu.

Spomenuta Pintarićeva Misa u H-duru pokazuje, da je Fortunat svoje skladbe stvarao prigodice, potaknut službom orguljaša ili zamoljen od prijatelja. I nema sumnje da su mnoge njegove skladbe ostale nepoznate ili zametnute, dok se mnoge njegove crkvene pjesme pjevaju u crkvama kao u Virovitici, a da se njihov skladatelj izgubio iz sjećanja.

Kad su Franjevci godine 1851. u Varaždinu zatražili povišicu plaće za svoje profesore na gimnaziji i nisu uspjeli dobiti zatraženo, o. Fortunat Pintarić je u jesen 1852. prestao predavati na Gimnaziji, ali je i dalje ostao član varaždinskog samostana do 1857. godine. Bio je orguljaš i kantor. Varaždinci ga pamte kao izvrsnog orguljaša. Stariji kažu, da su se vjernici u crkvi okretali na kor, kad je Fortunat svirao.

Kroz pet godina svoga djelovanja u varaždinskom franjevačkom samostanu odlučio je sastaviti crkveni kantual (pijevnik), u kojemu bi orguljaši našli pučke crkvene pjesme, a posebno koje su potrebne za velike crkvene blagdane i liturgijska crkvena vremena - došašće, korizmu, veliki tjedan, Uskrs, procesije i večernjice. Taj vrlo zamašan posao Fortunat u Varaždinu nije uspio dovršiti. Uprava provincije Pintariću povjerava značajnu provincijsku dužnost, izabran je 1859. tajnikom Provincije za provincijala o. Gorkarda Zoba. Poslovno mora često putovati i pisati različite dokumente i potvrđuje vjerodostojnost samostanskih prijepisa. Uza sve to Fortunat izrađuje svoj pijevnik, kojeg je nazvao "**Crkvena lira**".

Godine 1860. "Crkvena lira" je dovršena, a Fortunat bude izabran savjetnikom provincije, gvardijanom i upraviteljem virovitičke župe. Nova zaduženja nisu smetala da i dalje vodi brigu o svojoj "Crkvenoj liri". Kantual je završen, ali nedostaju sredstva za tisak ovako velikog i značajnog djela. Pintarić traži izdavača i konačno uspjeva oduševiti đakovečkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Na ogleđ mu šalje "Crkvenu liru" u rukopisu. Biskup pristaje platiti cijenu tiskanja Kantuala, ali traži od Pintarića da tekst pjesama popravi u duhu hrvatskog književnog jezika. Fortunat spremno prihvaća biskupov zahtjev i obraća se učitelju Đuri Estheru u Koprivnici, koji prihvaća zamoljeno. Odlomke Kantuala, koji testualno ispravi, vraća iz Koprivnice u Viroviticu, da Fortunat uskladi muzički dio posla.

Dok se "Crkvena lira" malo po malo iznova dovršavala, Pintarić se obratio i tiskari Dragutina Albrechta u Zagrebu, da mu tiskara izradi troškovnik za tiskanje Kantuala, kako bi mogao obavijestiti biskupa Strossmayera. Međutim u međuvremenu godine 1866. Fortunat Pintarić je iz Virovitice premješten za gvardijana u Koprivnicu. Premještaj mu je pomogao da s učiteljem Estherom ubrza dovršenje "Crkvene lire". Kantual je imao 468 stranica. Sav sretan i radostan, u nedjelju 24. veljače 1867. Fortunat je svojoj samostanskoj braći kazao: "Djelo je gotovo te bih još želio da ga vidim štampanim". Želja je bila opravdana, ali Fortunat Pintarić njeno ispunjenje nije doživio. Upravo te noći udarila ga je kap i braća su ga slijedećeg jutra našli mrtva.

* * *

Fortunat Pintarić rodio se u Međimurju a sahranjen je u Podravini. Pretežni dio života proveo je na desnoj obali Drave, od Varaždina do Virovitice, a njegovo mrtvo tijelo sahranili su u samostanskoj crkvi Sv. Antuna Padovanskog u Koprivnici. Spomenik mu braća nisu postavili, jer ga u tamnoj crkvenoj kripti ionako nitko ne bi mogao vidjeti. Više od hladnog kamena, koprivnički su franjevci u svojoj samostanskoj Spomenici zabilježili:

- Godine 1866. u Koprivnici, održavao se Kapitul, izabran je iz virovitičkog gvardijanata gvardijanom V.P. Fortunat Pintarić, isluženi profesor varaždinski i tajnik, učen čovjek, iznad svega ures Provincije radi glazbe. U domovini mu jednakoga jedva ima, mnoge je mise, melodije i ostala crkvena djela sastavio i raširio; prije svega pak zaslužio je pohvalu radi prijevoda molitvene knjižice latinske, koja je upotrebljavana u crkvama za gimnazijalce, a koja je zajedno s himnom i pjesmama prvi na hrvatski jezik preveo 1849. Ovaj pravi otac kratko je vrijeme u gvardijanatu ovdje proživio, 25. veljače 1867. naime nađen je ujutro od kapi udaren mrtav i u domaćoj kripti sahranjen.²⁹

Na svršetku Pintarićeveg životnog puta, od rođenja 3. ožujka 1798. u Čakovcu do iznenadne smrti 25. veljače 1867. u Koprivnici malo se pisalo, a i ono malo napisano je s omalovažavanjem i s Kuhačevom tvrdnjom "**kao svjetovni glazbotvorac nema važnosti**"³⁰, stoga želim završiti s priznavanjem Mendlova Leksikona: "Pintarić uživa u Hrvatskoj glas izvrsnog orguljaša i crkvenog skladatelja, koji je uglazbio preko 500 crkvenih popijevaka, a stekao si je besmrtnu zaslugu za crkvenu muziku u Hrvatskoj"³¹.

Za mene osobno o. Fortunat Pintarić je izvrstan gimnazijski profesor, odličan orguljaš i učitelj orguljanja, dobar propovjednik hrvatske mladeži u Varaždinu, vatreni hrvatski rodoljub, skladatelj crkvenih pjesama za vjernički puk, pravi kulturni radnik, prvi pisac molitvenika pjesmarice za našu mladež u narodnom jeziku, pisac prvoga kantuala "Crkvena lira", koji nije tiskan, ali u cijelosti nije ni propao.

Nakon 125 godina Virovitica i Bjelovar imaju ulicu s imenom Fortunata Pintarića, a nadam se da će i ovaj znanstveni kolokvij o. Fortunata Pintarića vrednovanjem njegovih skladbi staviti na njegovo zaslužno mjesto među kulturnim djelatnicima s područja glazbe - orguljanja i pjevanje, i ne više kao "Ilira iz Ugarske" nego kao Insulanca naše suvremene i slobodne domovine Hrvatske!

BILJEŠKE

1. Područje između Drave i Mure zvalo se Otok i stoga se stanovnik s Otoka (insula) zvao insulanus, danas Međimurec.
2. *Matricula officiorum Prov.s. Ladislai Regis, Mat. s. 185.*
3. Paškal Cvekan, *Franjevci u Ivaniću, 1974; str. 10-11.*
4. Maurice Zundel, *Itinéraire, str. 15.*
5. *Mat. off. Prov. s. Lad. Reg. p. 185.*
6. Josip Medeković, *Natale solum*

7. Cod. dipl. IV. str. 548.
8. Paškal Cvekan, *Čakovec i Franjevci*, 1978., str. 66.
9. Krešimir Filić, *Glazbeni život Varaždina*, 1972., str. 334.
10. *Matricula Prov. s. Ladislai Regis I,II,III. mat II str. 459, 465, 470, 474, 479, 485, 497 i 501.*
11. Filić, o.c. str. 334.
12. Filić, o.c. str. 334.
13. *Mat. of. str. 185.*
14. Filić o.c. 335.
15. *Mat II. str. 493, 504, 510, 514 "incantu et organo Novitiorum instructor*
16. *Mat II. str. 544, 544, 554.*
17. *Mat II. str. 570 i Mat III str. 1*
18. *Mat III. str. 5*
19. *Mat III. str. 11 i str. 18*
20. *Privincijska tabula za 1835. godina*
21. Filić o.c. str. 337 i Filić, *Povijest varaždinske gimnazije*, str. 94.
22. Stjepan Valdec o.c. *Naklada St. Gl. Platerra u Varaždinu 1914. 1-62, Virovitička knjižnica Fb3*
23. Stjepan Valdec, o.c. str. 33-34.
24. Stjepan Valdec, članak "Sv. Cecilija" god XII, 1918., 3 str. 78.
25. Filić, o.c. str. 347-353.
26. Paškal Cvekan, *Koprivnica i Franjevci*, str. 124.
27. Paškal Cvekan, *Franjevci u Samoboru*, str. 105.
28. Filić, o.c. str. 345, *secundiciae = zlatna misa*
29. *Liber memorabilium conventus Caproncae, Necrologium franjevačkog samostana na str. 56: Februarius 1867 Rev. P. Fortunatus Pintarić, Praed. Profesor et Secr. Emer. Ex defin ac Reg. An. act. 69, vel. 51*
30. Franjo Ksa. Kuhač, *Ilirski glazbenici*, str. 79.
31. Mendl, *Musikalisches Conversation - Lexicon*, 1877.

IZVORI I LITERATURA

1. *Matricula Provinciae S. Ladislai Regis I, II, III, originalne rukopisne knjige, velikog formata, uvezeno, latinska kurziva*
2. *Matricula Provinciae S. Ladislai Regis, rukom i latinskom kurzivom pisani registar osoblja od 1661.-1899., uvezena knjiga velikog formata. Obje spomenute knjige čuvaju se u Arhivu Provincije u Zagrebu*
3. Krešimir Filić, *Glazbeni život Varaždina. Varaždin, 1972.*
4. *Spomenici varaždinske gimnazije 1636.-1936. Varaždin, 1937. Krešimir Filić, Povijest varaždinske gimnazije, str. 45-116.*
5. Stjepan Valdec, *uspomene iz najmladjeg mog dječjeg života u Varaždinu. Varaždin 1914.*
6. Stjepan Valdec, *Sveta Cecilija, godišta XII, svezak 3, iz 1918. god.*
7. Paškal Cvekan, *Djelovanje Franjevaca u Varaždinu. Varaždin, 1978.*
8. Paškal Cvekan, *Čakovec i Franjevci, Čakovec, 1978.*
9. Paškal Cvekan, *Koprivnica i Franjevci, Koprivnica, 1989.*
10. Paškal Cvekan, *Franjevci u Samoboru, Samobor, 1982.*